

TÓTH ZOLTÁN

Turizmus az Európai Unióban a koronavírus előtt – és részben után – kitekintés az Eurostat regionális statisztikai évkönyve (2020) alapján

1. Bevezetés

Az alábbiakban rövid összefoglalást kívánok adni az európai uniós turizmus főbb jellemzőiről, beidézve az Unió e témát is tárgyaló *Eurostat regional yearbook – 2020 edition* című kiadványának 10. fejezetét (pp. 143-153). Nem feltételezem azt, hogy a hazai turizmusban dolgozó mai és leendő szakemberek – ha kedvük, érdeklődésük, nyelvismeretük és rendelkezésre álló idejük úgy adja, – önmaguktól ne lennének képesek átolvasni a jelzett forrásmunkát, s nem is kívánnék ettől senkit visszatartani. Mégis: úgy gondolom, – tekintve, hogy a koronavírus járvány által leginkább sújtott szakmaterület (ágazat), idehaza és a külvilágban egyaránt, a turizmus-vendéglátás („Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ág”), és a hozzá kapcsolódó, a turizmusgazdaságot alkotó mintegy tucatnyi gazdasági tevékenység, – nem ok nélkül való felvillantanunk azt a közelmúltbeli képet az európai turizmus méreteiről és annak regionális szerkezetéről, amit a szó szoros értelmében gerincbe tört a 2020. évben kitört világszintű pandémia.

Az évkönyvben foglaltakhoz fűzött, külön bekezdésekben közölt kommentárjaim csak a legszükségesebbre korlátozódnak, hiszen meglátásom szerint a beidézett szöveg és a csatolt térképek, ábrák sok tekintetben önmagukért beszélnek. Évtizeddel ezelőtti – *Adalékok az európai fő fogadó országok turizmusának elemzéséhez című – (részletes, 2010. évi) helyzetértékelő elemzésem az európai turizmus fenntartható fejlődéséről* kézenfekvő analógiának tűnne a lényegi párhuzamok megrajzolásához; jelezve, hogy az ott közöltekkel kapcsolatban alapvető változást az eltelt egy-másfél évtized nem hozott. Érthetően, számunkra, magyarok számára a hazai helyzet drámai folyamatai a legfontosabbak, de nem árt, ha megpróbáljuk beleképzelnünk magunkat a Közösség egészét érintően időben igen hirtelen kialakult helyzetbe, – egyes földrajzi régiók (turisztikai fogadó országok) esetében különösen nem lehet felesleges ez. Az elkövetkezőkben, a magyar fordítás során a hivatkozott szöveg tartalmi lényegét igyekszem visszaadni, közölve egyben az angol nyelvű eredeti szöveget is, elkerülendő bárminemű félreértést. Megjegyzéseimet tartalmilag elkülönítve közlöm.

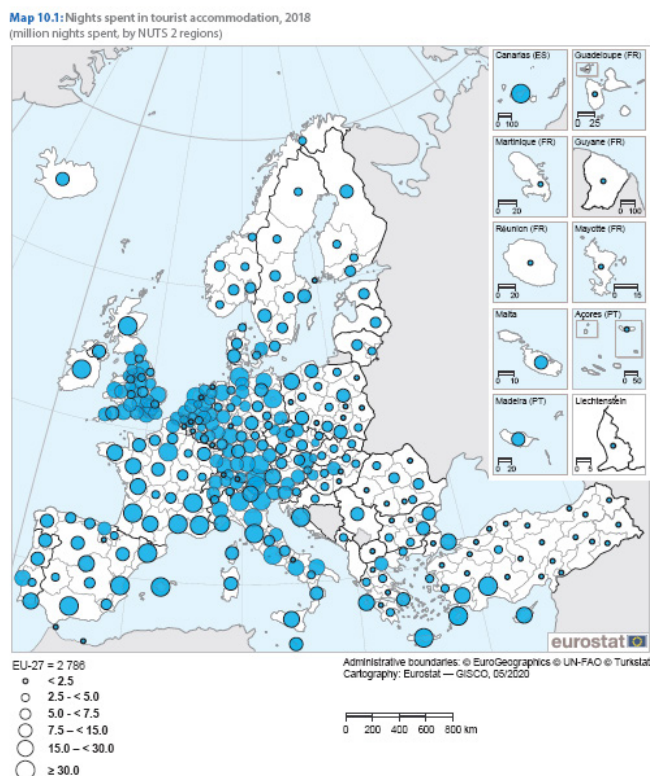
2. A vendégforgalom nagyságrendjéről

Az eltöltött kereskedelmi szálláshelyi vendégéjszakákat tekintve, 2018-ban 2,8 milliárd éjszakáról beszélhetünk az EU-27 országai esetében. („In 2018, there were 2.8 billion nights

spent in tourist accommodation across the EU-27. This figure refers to the total number of nights spent by all tourists and reflects both the length of stay and the number of tourists.”)

Az évkönyv itt vizsgált fejezetéhez csatolt 10.1. sz. térkép (ld. alább 1. sz. térképként) képet ad nekünk a NUTS2 régiók szintjén lebonyolódó vendégforgalom egészéről (belföldi-külföldi forgalom együttesen). Az Unió 238 régiójából 25 olyan volt 2018-ban, amelyek esetében legalább 30 millió realizált (kereskedelmi) szálláshelyi vendégéjszakáról beszélhetünk. („In 2018, there were 25 regions in the EU (out of 238 for which data are available; note that data for Ireland are presented at a national level) where at least 30.0 million nights were spent in tourist accommodation.”)

A 25 régiót nagyrészt tengerparti régiók alkotják; érthető okokból. Esetükben összesen 1,3 milliárd (!) kereskedelmi szálláshelyi vendégéjszakáról van szó. Ezzel összefüggésben az évkönyv hangsúlyozza még azt a tényt is, hogy az Unió régióinak mintegy egytizede reprezentálja a teljes vendégforgalom cca. 45%-át, s e vendégforgalom véges számú fogadóterületre való erőteljes koncentrációja felvet néhány kérdést a fenntartható fejlődéssel összefüggésben is. („As such, approximately one tenth of the EU regions accounted for a cumulative share of close to 45 % of the total nights spent. This high concentration of tourist numbers in relatively few locations has led to concerns around sustainable development.”)

Note: Scotland (UK), NUTS 1 region. Ireland and Serbia national data. EU-27 and Ireland estimates. Île de France (FR0), Centre — Val de Loire (FR0), Franche-Comté (FR2), Basse-Normandie (FRD), Nord-Pas de Calais (FRE), Alsace (FRF), Lorraine (FRF3), Poitou-Charentes (FR3), Auvergne (FR4), Guadeloupe (FR1), Martinique (FR2), Guyane (FR5) and Zurich (CH4); low reliability. Slovenia and Montenegro: 2017; Ireland, the United Kingdom, Iceland, Norway, Switzerland, Serbia and Turkey: 2016.

1. (10.1.) sz. térkép: Kereskedelmi szálláshelyi vendégéjszakák, 2018 (millió éjszaka, NUTS2 régiók szintjén). Közli: i. m. p. 145.

Az Európai Unión belül a három legmagasabb vendégforgalmat realizáló terület a Kanári-szigetek, a franciaországi Île-de-France régió, és a horvát tengerparti terület, Jadranska Hrvatska. A Kanári-szigetek teljes vendégforgalmi szintje 99,9 millió (!) kereskedelmi szálláshelyi éjszaka, a horvátországi régióé 84,8 millió éjszaka. A legtöbb vendégéjszakát realizáló területek jellemzően a Földközi-tenger (és beltengerei) mentén található, a Kanári-szigetek kivételt képez ez alól. A top10-ben található még az említetteken túl négy spanyolországi régió: Katalónia (81,8 millió éjszaka), Baleár-szigetek (70,2 millió éjszaka), Andalúzia (69,6 millió éjszaka) és Valencia (49,8 millió éjszaka), továbbá: az olaszországi Veneto (69,2 millió éjszaka) és a francia Provence-Alpes-Cote d'Azur (54,8 millió éj). A tízes listát két nem-tengerparti franciaországi régió teszi teljessé: a fővárosi Île-de-France (86 millió kereskedelmi szálláshelyi éjszaka) és a Rhône-Alpes régió (50,9 millió éjszaka).

(„The three regions with the highest number of tourist nights in the EU were the island region of Canarias (Spain), Île-de-France (the French capital) and Jadranska Hrvatska (on the Adriatic coast in Croatia) The list of the EU regions with the highest numbers of tourist nights in 2018 is dominated by coastal regions around the Mediterranean Sea. Nevertheless, the highest number of nights spent in tourist accommodation was recorded in Spain's Atlantic island destination of Canarias (99.9 million). Several other coastal regions featured in the top10: the Adriatic region of Jadranska Hrvatska (Croatia; 84.8 million), four more Spanish regions – Cataluña (81.8 million), Illes Balears (70.2 million), Andalucía (69.6 million) and Comunidad Valenciana (49.8 million) – Veneto (Italy; 69.2 million) and Provence-Alpes-Côte d'Azur (France; 54.8 million). The top 10 was completed by two non-coastal regions, both of which were located in France: the capital region of Île-de-France (which had the second highest number of nights spent in tourist accommodation at 86.0 million) and Rhône-Alpes (50.9 million).”)

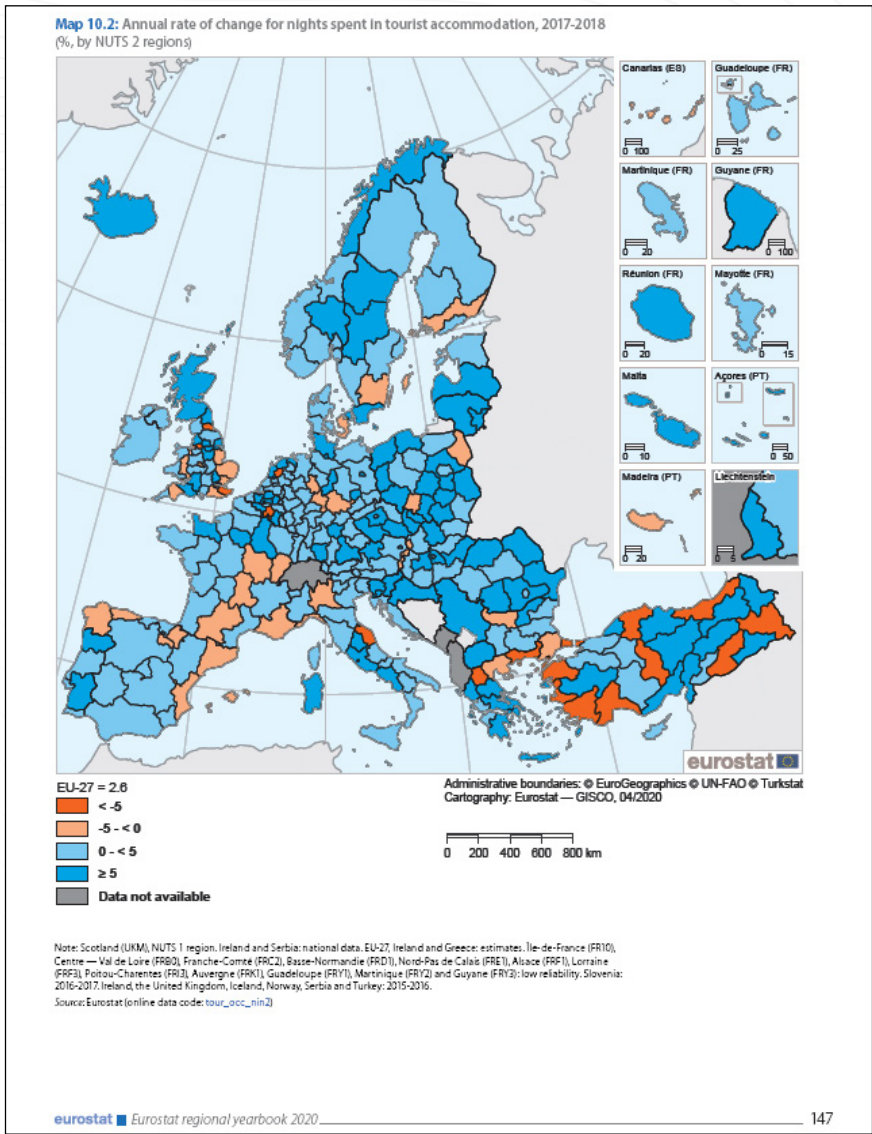
- Ránézve az 1. (10.1.) térképre és annak forgalomnagyságot illusztráló jelmagyarozatára, egyvalami rögtön szembetűnik, itt még nem érintve a vendégforgalom küldőterületi (belföldi-nemzetközi) vetületét: *forgalomsűrűség* vonatkozásban ugyanaz az európai földrajzi térség rajzolódik ki előttünk, Angliától kezdve Németalföldön, Németországon, (Svájcon) át Észak-Olaszországig, amely uniós „magterületet” (?) más térképekről is jól ismerhetünk. Az európai városhálózatot és területi benépesültséget (népsűrűséget) bemutató uniós térképeket emlékezetünkbe idézve, a turisztikai-földrajzi párhuzam egészen magától értetődő – egyáltalán nem mellékesen: *népességgazdasági és vendégforgalmi kettős értelemben is* súlyosnak tűnő fenntarthatósági problémákkal karöltve. Közép-Európa országai és vizsgált NUTS2 régiói (néhány osztrák tartomány leszámításával) ebben a vonatkozásban ritkásabban (mérsékeltébb forgalomsűrűséggel) és alacsonyabb vendégforgalmi szint mellett tűnnek elénk. Elegendő itt *Magyarország egészének* 31,5 milliós kereskedelmi szálláshelyi vendégéjszaka teljesítményére utalnunk (2019). A földközi-tengeri országok esetében (Unión kívüli országok is) néhány, véges számú földrajzi térségre fókuszáló, ám igen magas forgalmi szintet hordozó régiós vendégforgalmi területi szerkezet rajzolódik ki előttünk – úgyszintén *nem* a fenntartható turisztikai fejlődés iskolapéldájaként.

3. A forgalom növekedési üteméről

Az Évkönyv így folytatja a turisztikai növekedésről írva: az EU-27 tagországaiban a 2018. évi (éjszakában mért) forgalmi növekedés üteme az előző évhez képest 2,6%-os volt. 2010 és 2018 között a vendégforgalom növekedése összességében 28,7%, az évenkénti növekedés üteme 1,5% – 5% között változott. („In 2018, there was an annual increase of 2.6 % in the number of nights spent in EU-27 tourist accommodation. Between 2010 and 2018, the number of nights spent in EU-27 tourist accommodation increased by 28.7 % overall. Annual increases ranged between 1.5 % and 5.0 % per year over this period, with the latest annual growth rate – for 2018 – equal to 2.6 %.”)

A 2. (10.2.) sz. térkép a 2017-2018 közötti vendégforgalmi növekedés regionális szerkezetéről szolgáltat információkat: a NUTS2 régiók több mint négyötöde (199 régió a 238-ból) könyvelhetett el növekedést ebben az időszakban. Három régió esetében stagnálás, míg a maradék 36 NUTS2 terület esetében forgalomcsökkenés mutatkozott. („Map 10.2 presents regional information for the annual rate of change in the total number of nights spent in tourist accommodation between 2017 and 2018. More than four fifths of NUTS level 2 regions recorded an increase in their number of nights spent during this period (as shown by the blue shades in Map 10.2). This was the case for 199 out of the 238 EU regions for which data are available (note again that data for Ireland are presented at a national level). There were three regions where the change in the number of nights spent was less than 0.1 % (also shown in blue), while the remaining 36 regions recorded a decline (as shown by the orange shades).”)

- Hozzáteesszük: az elért vendégforgalom szintje és e forgalom további növelhetősége (realizált növekedési üteme) logikusan ellentett korrelációban van (kell legyen) egymással; a már egyszer elért magas forgalmi szint további (jövőbeli) biztosítása, – amire garancia nincs, – éppen elég feladatot ró a területi turizmusgazdaság felelős vezetőire. Ugyanakkor, rögzítenünk szükséges azt is, – érzékeltetve a forgalom fenntartásában tetten érhető erős területi érdekeltséget is, – hogy a fentebbi 25 top-régió esetében (a maga 1,3 milliárdos vendégéjszaka teljesítményével) egy naptári napra számítva 3,5-3,6 millió vendégéjszakáról van szó. Statisztikai átlagban ez egy vizsgált régióra vetítve 142 ezer vendégéjszaka/nap teljesítményt jelent (~52 millió éjszaka/év), erős területi szóródással. A Kanári-szigetek esetében (~100 millió éjszaka) például 274 ezer éjszaka/nap teljesítményről beszélhetünk, az itt jelzett átlag közel duplájáról. (A forgalmi zsugorodás ténye ez utóbbi fogadóterület esetében látszik is a térképi mellékleten.) Tegyük hozzá mindehhez: e roppant nagy és földrajzilag igen koncentráltan megjelenő vendégforgalom levezetésének- biztosításának műszaki infrastrukturális/közlekedési, tartós munkaerő-szükséglettel és helyi foglalkoztatással kapcsolatos, valamint bevételi-pénzügyi/devizamérleg-funkciót illetően megjelenő vonatkozásait. Kirajzolódik előttünk egy összetett, környezeti elemeiben meglehetősen érzékeny, sokszereplős kép, melynek megbontása (2020-ban és utána ez történt/történik), pláne lerombolása, – döbbenetes társadalmi-gazdasági károkat okoz. Utalunk ez ügyben az előljáróban hivatkozott (2010. évi) elemző tanulmány témát érintő alapvető, időben tartósnak bizonyuló megállapításaira.

2. (10.2.) sz. térkép: 2017-2018 közötti vendégforgalmi növekedés regionális szerkezete.
Közli: i. m. p. 147.

A növekedési ütemeket tovább vizsgálva, a régiók harmada esetében mértek 2017-ről 2018-ra legalább 5%-os növekedési ütemet: a legmagasabb, bőven kétszámjegyű növekedést görög és holland régiók realizálták, egy esetben (görög) magas (>30 millió éjszaka), a többi esetben alacsonyabb (< 3 millió éjszaka) forgalmi szintbeli teljesítménnyel. („Between 2017 and 2018, approximately one third of all EU regions recorded an increase of at least 5.0 % in their total number of nights spent in tourist accommodation. The highest growth rates were recorded in Ipeiros (north-west Greece; 28.5 %), Groningen (the Netherlands; 21.2 %) and Notio Aigaio (a Greek island region in the southern Aegean; 17.1 %). Among these, Notio Aigaio was the only region with high levels of tourism (30.8 million nights spent in 2018), while Ipeiros and Groningen both had less than 3.0 million.”)

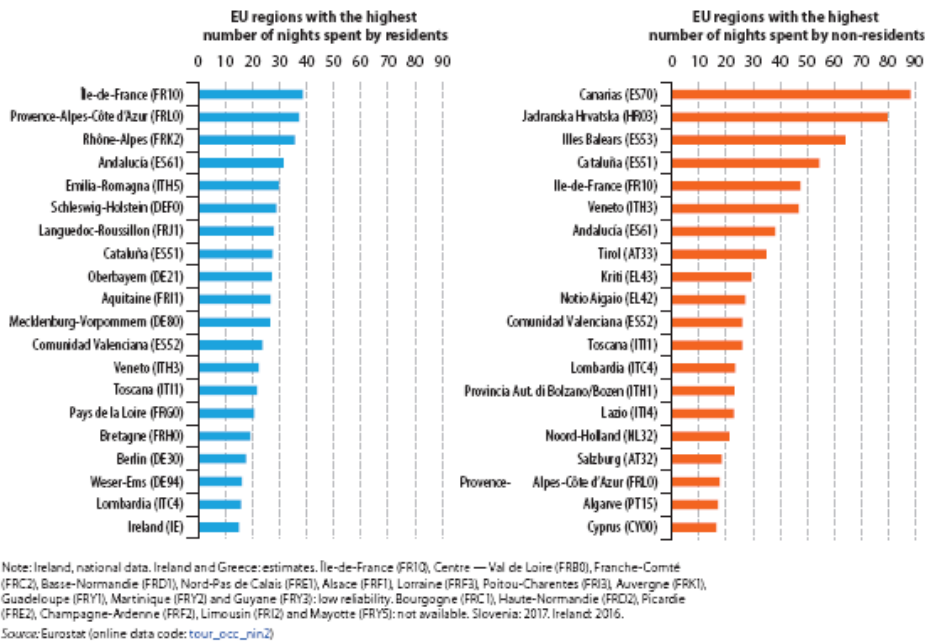
A top10-régió teljesítményét illetően vegyes növekedési helyzetről kaphatunk képet, az alábbiak szerint: e területek esetében a legmagasabb vendégéjszaka-növekedést Île-de-France érte el (7,3%), míg Provence-Alpes-Côte d'Azur régió és az első tizben helyet foglaló öt spanyol régió közül négy esetében (Andalúzia kivételével) forgalomcsökkenés következett be. (A Kanári-szigetek esetében volt e csökkenés a legmagasabb.) („An analysis of the top 10 tourist destinations in the EU reveals a variety of developments between 2017 and 2018. Among these regions, Île-de-France recorded by far the highest growth rate in terms of nights spent (up 7.3 %). By contrast, there was a decline in the total number of nights spent in Provence-Alpes-Côte d'Azur and in four of the top five Spanish destinations (the exception being Andalucía). The largest decline among these regions was recorded in Canarias (-4.3 %), which nevertheless remained the most frequented destination in the EU.”)

4. A vendégforgalom küldőterületi és fogadóterületi szerkezetéről

A belföldi turizmus jelentőségére világít rá az a tény, hogy az EU-27 tagországokban a kereskedelmi szálláshelyi belföldi vendégéjszakák száma 2018-ban 1,5 milliárd (!) volt, több mint a fele a teljes 2,8 milliárdos forgalomnak. A legmagasabb belföldi forgalmat realizáló uniós területek franciaországi régiók: Île-de-France, Provence-Alpes-Côte d'Azur and Rhône-Alpes régiók. („The three destinations with the highest number of nights spent by resident tourists were French: Île-de-France, Provence-Alpes-Côte d'Azur and Rhône-Alpes In 2018, domestic tourists (hereafter referred to as resident tourists) accounted for 1.5 billion nights spent in tourist accommodation across the EU-27. This figure was 10 % higher than the 1.3 billion nights spent by international (or non-resident) tourists; note that the latter includes tourists from other EU Member States as well as from non-member countries.”)

Az alábbi 1. (10.1.) ábra külön-külön mutatja a legmagasabb belföldi és külföldi vendégforgalmat (éjszakában) elérő 20-20 régiót. Ránézve az ábrára, az alapvető összefüggések rögtön kirajzolódnak: a legmagasabb belföldi forgalmat a viszonylag nagy népességű (potenciálisan magas belső kereslettel bíró) tagországok (francia, spanyol, olasz, német) és régiók tudhatják magukénak. A három első helyezett francia régió vendégforgalmi teljesítménye 35-39 millió éjszaka/év közötti, míg a spanyol, olasz és német területek esetében ez az érték évi 28-32 millió éjszaka. („Figure 10.1 presents the most frequented tourist destinations for both resident and non-resident tourists. The ranking for resident tourists is dominated by relatively large EU Member States, as they have a larger number of potential clients. In 2018, the three most frequented regions across the EU for resident tourists were all located in France. There were 38.6 million nights spent by residents in tourist accommodation within Île-de-France, while Provence-Alpes-Côte d'Azur (37.1 million) and Rhône-Alpes (35.7 million) recorded almost as many nights. Within Spain, Andalucía had the highest number of nights spent by residents (31.5 million), across Italy the most frequented region for resident tourists was Emilia-Romagna (29.8 million), while Schleswig-Holstein had the highest number of nights spent by residents in Germany (28.8 million).”)

Figure 10.1: Top tourist regions in the EU, 2018
(million nights spent in tourist accommodation, by NUTS 2 regions)

**1. (10.1.) ábra: Legmagasabb belföldi és külföldi forgalmi szintű régiók, EU-27 (2018).
(millió éjszaka, NUTS2). Közli: i. m. p. 148.**

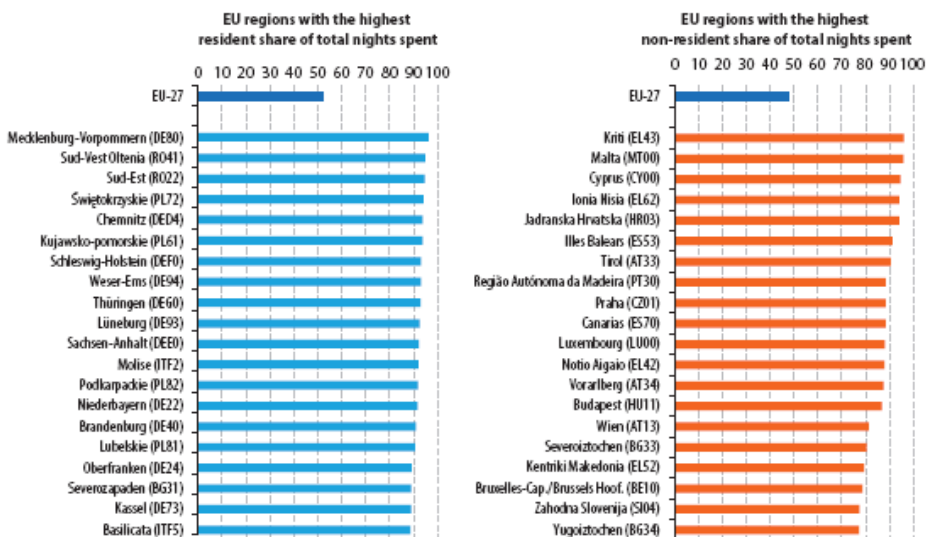
Az 1. (10. 1.) ábra jobb oldalán azok a régiók láthatók, ahol a legmagasabb *külföldi* vendégforgalmi szint tapasztalható: a nemzetközi vendégérkezések magas szintje – s mindaz, ami e tömeges helyváltoztatással együtt jár, légi közlekedésre és szezonális koncentrációra is figyelemmel, – hangsúlyosan veti fel e régiók esetében a *környezeti terhelés és a fenntarthatóság* problémáját. E körülmény néhány sziget-desztináció esetében különös súllyal esik latba. 2018-ban a külföldiek által leginkább látogatott négy régió közül 3 spanyolországi volt (Kanári-szigetek: 88,2 millió éjszaka; Baleár-szigetek: 64 millió éjszaka; és Katalónia: 54,4 millió éjszaka). A második legkedveltebb terület e top-négyes sorban a horvátországi Adria-part volt, 79,7 millió külföldi vendégéjszakával.

(„The second half of Figure 10.1 shows that non-resident tourists often flocked to the most frequented holiday destinations in the EU. The large number of nights spent by international tourists in some of these regions may result in considerable pressures on the environment and sustainability, especially as many non-residents arrive by air (particularly for some of the island regions) and tend to travel during high/peak seasons. In 2018, three of the top four most frequented destinations in the EU for non-residents were located in Spain: Canarias (88.2 million nights in tourist accommodation), Illes Balears (64.0 million) and Cataluña (54.4 million). The second most frequented destination for non-residents was Jadranska Hrvatska (79.7 million).“)

Az 1. (10.1.) ábrához mondandójában szorosan kapcsolódik a 2. (10.2.) sz. ábra, amely a forgalom szerkezeti jellemzői (%) alapján rangsorolja az első húsz helyezett régiót. Az ábra

bal oldalán a legmagasabb belföldi forgalmi részesedéssel bíró területek, jobb oldalon pedig a legmagasabb külföldi forgalmi részesedést mutató régiók láthatók.

Figure 10.2: Nights spent in tourist accommodation, 2018
(%, share of total nights spent by residents and non-residents, by NUTS 2 regions)

Note: Ireland, national data. Ireland and Greece: estimates. Île-de-France (FR10), Centre — Val de Loire (FRB0), Franche-Comté (FRC2), Basse-Normandie (FRD1), Nord-Pas de Calais (FRE1), Alsace (FRF1), Lorraine (FRF3), Poitou-Charentes (FRJ2), Auvergne (FRK1), Guadeloupe (FRY1), Martinique (FRY2) and Guyane (FRY3): low reliability. Bourgogne (FRJ1), Haute-Normandie (FRD2), Picardie (FRE2), Champagne-Ardenne (FRF2), Limousin (FRJ2) and Mayotte (FRY5): not available. Slovenia: 2017. Ireland: 2016.

Source: Eurostat (online data code: tour_occ_nin2)

2. (10.2.) ábra: A legmagasabb belföldi és külföldi forgalmi részesedéssel bíró régiók, EU-27 (2018). (millió éjszaka, NUTS2). Közli: i. m. p. 149.

Ahogy az évkönyv is fogalmaz: az ábra segítségével világosan beazonosíthatóak azok az uniós területek, amelyek leginkább függenek (*egyoldalúan*) a belföldi, avagy a nemzetközi turizmustól. („Figure 10.2 extends the analysis of the most frequented destinations by providing information about those regions that were most dependent upon resident and non-resident tourists.”)

2018-ban az Európai Unió 27 tagországában együttesen számítva a kereskedelmi szálláshelyi vendégforgalom 52,4%-a volt belföldi forgalom. A NUTS2 régiók között 16 olyat találunk, ahol a teljes forgalom minimálisan 9/10-e belföldi, ezek jelentős részben német régiók (11 db az ábrán jelzett 20-ból). („In 2018, residents accounted for 52.4 % of the total number of nights spent in EU-27 tourist accommodation. There were 16 NUTS level 2 regions where at least 90.0 % of nights spent in tourist accommodation in 2018 were attributed to residents. The highest share (96.1 %) was recorded in Mecklenburg-Vorpommern (Germany) on the Baltic Sea, followed by two regions from Romania: Sud-Vest Oltenia (94.9 %) and Sud-Est (94.6 %). Just over half (11) of the 20 regions with the highest resident shares were located in Germany.”)

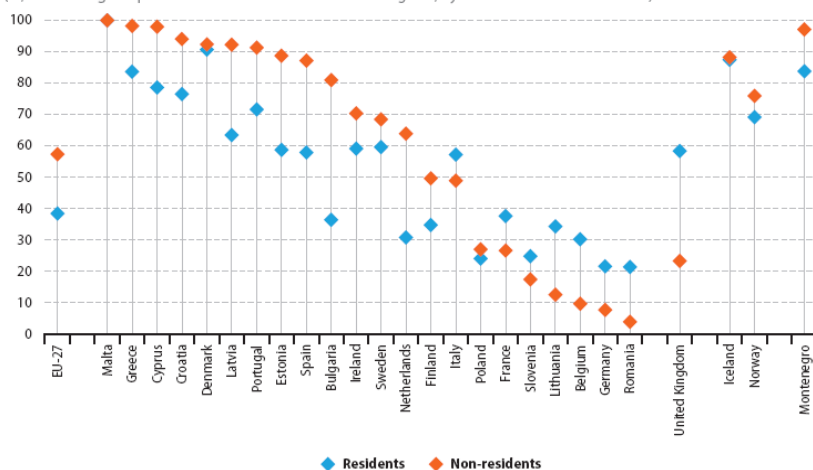
A nemzetközi forgalmi részesedés jellemzően azokban az EU-27 régiókban a legmagasabb, ahol a forgalmi szint is igen magasnak mondható, de Görögország szigetei, Málta és Ciprus is e körbe

tartozik. A tengertől beljebb fekvő szárazföldi fogadóterületek között is van néhány, amelyek esetében magas a külföldi forgalomarány: ilyen Tirol és Vorarlberg (Ausztria), vagy egyes fővárosi régiók: Prága, Budapest, Bécs és Brüsszel. („Non-resident tourists accounted for a majority of the nights spent in many of the EU’s most frequented tourist destinations. This was most notably the case in the Greek island region of Kriti – where 96.0 % of nights spent in tourist accommodation in 2018 were attributed to non-residents. There were also very high shares for non-residents in Malta (95.8 %) and Cyprus (94.7 %). Aside from coastal and island destinations, non-resident tourists also accounted for a fairly high proportion of the total nights spent in the mountainous western Austrian regions of Tirol and Vorarlberg, as well as several capital regions, for example Praha, Budapest, Wien and Bruxelles/Brussels.”)

Az évkönyv külön részben foglalkozik a tengerparti területek látogatottságával, az alábbiak szerint: statisztikai számbavételi szempontból tengerparti területnek számítanak mindazok a településszintű közigazgatási egységek, amelyek a tengerrel határosak, vagy területüknek legalább a fele a tengertől mért 10 km-en belül fekszik. A pontosság kedvéért megjegyzi a dokumentum, hogy öt EU-tagország esetében e tengerparti fekvés nem értelmezhető, lévén nincs tengerük (ezek: Csehország, Luxembourg, Magyarország, Ausztria és Szlovákia). („Coastal areas, from a statistical context, consist of local administrative units (LAUs) or municipalities that border the sea, or have at least half of their total surface area within 10 km of the sea. Note that five EU Member States – Czechia, Luxembourg, Hungary, Austria and Slovakia – are landlocked.”)

A 3. (10.3.) ábra szolgáltat adatokat az érintett EU-tagországok vendégforgalma egészének tengerparti jellegéről, mindkét forgalmi szegmens esetében.

Figure 10.3: Nights spent in tourist accommodation in coastal areas, 2018
(%, share of nights spent in tourist accommodation in all regions, by residents and non-residents)

Note: ranked on the share of nights spent in tourist accommodation in coastal areas for non-residents. Czechia, Luxembourg, Hungary, Austria and Slovakia, landlocked countries and therefore not shown. EU-27 and Ireland: estimates. Slovenia: 2017. Ireland, the United Kingdom, Iceland, Norway and Montenegro: 2016.

Source: Eurostat (online data code: tour_occ_ninac)

3. (10.3.) ábra: A tengerparton eltöltött vendégéjszakák aránya (%) az adott ország teljes vendégforgalmának százalékában, (EU-27, 2018), külföldi és belföldi forgalom szerinti bontásban. Közli: i. m. p. 150.

A külföldiek által eltöltött vendégéjszakák közel 60%-a (57,3%) realizálódott tengerparti fogadóterületeken, ez az arány a déli és keleti tagországok esetében értelemszerű (klimatikus) okokból magasabb az átlagnál. Málta, Görögország, Ciprus, Horvátország, Portugália, Spanyolország és Bulgária esetében a külföldi és tengerparti forgalomarány a teljesen belül több mint négyötödös, s Olaszország esetében is csak kevéssel marad el a nem-tengerparti fogadóterületeken realizált forgalomtól. („In 2018, almost three fifths (57.3 %) of the total nights spent by non-residents in EU-27 tourist accommodation were in coastal areas. The proportion of non-resident holidaymakers to visit coastal areas was usually higher in southern and eastern EU Member States characterised by climatic conditions conducive to beach holidays. More than four fifths of the total nights spent by non-residents in Malta, Greece, Cyprus, Croatia, Portugal, Spain and Bulgaria were in coastal areas, although a small majority of nights spent by non-residents in Italy were in non-coastal areas.”)

Ami a *belföldi* turizmus hasonló jellemzőit illeti: az összforgalom mintegy 40%-a (38,4%) tekinthető tengerparti turizmusnak, s meglehetősen, ez összefügg az üzleti és városlátogató turizmushoz köthető éjszakázások nagyobb arányával. E jelenség vélelmezhető Románia, Németország, Lengyelország és Szlovénia esetében, ahol a teljes belföldi forgalom kevesebb, mint negyede köthető a tengerhez. („In 2018, less than two fifths (38.4 %) of the total nights spent by residents in EU-27 tourist accommodation were in coastal areas – perhaps reflecting a higher proportion of nights linked to business travel or visits to towns and cities. This pattern was most apparent in Romania, Germany, Poland and Slovenia, where less than one quarter of all nights spent by resident tourists were in coastal areas.”)

A külföldiek szívesebben töltik (*tölthetik*) nyaralásukat a tengerrel: Spanyolország esetében a külföldi forgalom mintegy 9/10-e (87,2%) köthető a tengerparti turizmushoz, miközben a spanyol belföldi vendégforgalom hasonló jelzőszáma hattizednél kisebb (57,8%). Ugyanez a helyzet három másik déli/mediterrán tagország esetében (Portugália, Ciprus, Görögország), valamint másik két tagországnál (Bulgária és Horvátország). A belföldi és a nemzetközi vendégforgalom fogadóterületi irányultsága közötti különbség Bulgária esetében még Spanyolországhoz képest is szembetűnőbb, hiszen a külföldi és tengerparti éjszakázások 81%-os arányával állítható szembe a belföldi forgalom ez irányú 36%-os értéke. („Non-resident tourists were generally more likely (than residents) to spend their holidays in coastal areas. For example, in 2018 almost 9 out of every 10 (87.2 %) nights spent by non-residents in Spain were in coastal areas, whereas the corresponding share for residents was less than three fifths (57.8 %). A similar pattern was observed in three other southern EU Member States: Portugal, Cyprus and Greece. It was also repeated in two eastern holiday destinations, Bulgaria and Croatia. The disparity between resident and non-resident tourists was even greater in Bulgaria than it was in Spain, as 80.9 % of the total nights spent by non-residents were in coastal areas, compared with 36.4 % among residents.”)

Az Eurostat évkönyvének 151. oldala külön taglalja a tagországok vendégforgalmának településjelleg (urbanizációs fok) szerinti megoszlását, ezt a szövegrészt részletesebben nem hivatkozunk. Csak annyit jelzünk a kiadvány alapján, hogy a vizsgált szempont mentén „legmagasabb” részesedéssel bír a (normál) városi és városkörnyéki forgalom, ettől csak kevéssel marad el a nagyvárosi és a vidéki (rurális) térségek forgalma, egyaránt egy-

harmad-egyharmad körüli értékkel. („In 2018, the total number of nights spent in EU-27 tourist accommodation was evenly distributed: the highest share was recorded for towns and suburbs (34.0 %), while slightly fewer nights were spent in cities (33.4 %) and in rural areas (32.6 %).“)

A rurálisnak tekinthető térségekben eltöltött vendégforgalom aránya Dániában (52,6%), Horvátországban (64%), Görögországban (65,3%) és Ausztriában (66,4%) mondható magasabbnak, előző három ország esetében ez a jelenség a tengerparti turizmushoz köthető, míg utóbbinál az alpesi turizmushoz. („In a similar vein, more than half of all tourist nights spent in Denmark (52.6 %) were in rural areas, with this share reaching almost two thirds in Croatia (64.0 %), Greece (65.3 %) and Austria (66.4 %) – these nights spent in rural areas in Denmark, Greece and Croatia were in predominantly coastal regions, while those spent in Austria were in predominantly alpine regions.“)

5. A turisztikai terhelésről

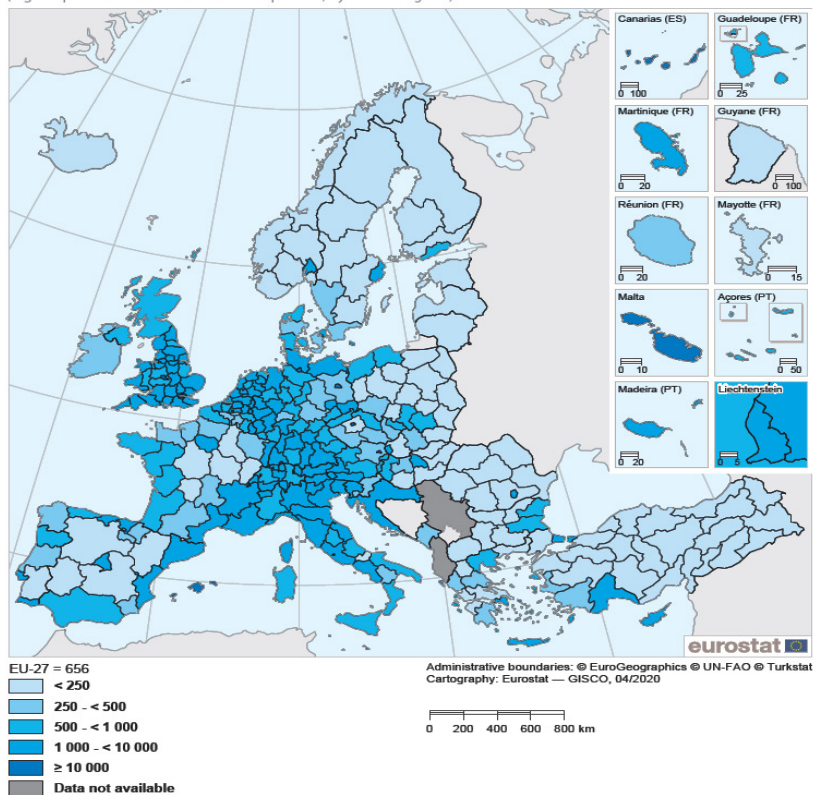
A turisztikai terhelés mutatószámát az Eurostat kiadványa a fenntartható turisztikai fejlődéssel, ill. a kulturális és természeti értékek védelmével összefüggésben hangsúlyozza. Jelzőszámként – egyik lehetőségként e jelenség mérésére, – a „turizmus-sűrűség” (tourism density) fogalmat használja, amely alatt a fogadóterületen (régió, ország) eltöltött, éjszakában mért vendégforgalom és a fogadóterület (km²-ben mért) területének egymáshoz vett arányát érti. 2018-ban az EU-27 területének minden egyes 1 km²-ére átlagban 656 vendégéjszaka jutott. Értelemszerűen a turisztikai terhelés magasabb a fővárosi/nagyvárosi körzetekben, valamint egyes tengerparti (főként: sziget-) területeken. Az Unió keleti és északi tagországai esetében a turisztikai terhelés kisebb, s hasonló a helyzet Spanyolország és Franciaország belsőbb országrészein is. („Tourism density – defined here as the relationship between the total number of nights spent and the total area of each region – provides one measure that may be used to analyse sustainability issues. In 2018, there were, on average, some 656 nights spent in tourist accommodation for every square kilometre (km²) across the EU-27 territory. Tourism density was generally high in regions where space was at a premium: capital regions, other major metropolitan regions, and some coastal (particularly island) regions. By contrast, tourism density was relatively low in many eastern and northern regions of the EU, as well as most interior regions of France and Spain.“)

NUTS2 régió szinten vizsgálva a turisztikai terhelés jelenségét, – a 3. (10.3.) sz. térkép segítségével is – azt láthatjuk, hogy 9 régió esetében a mutató meghaladja a 10.000 éjszaka/km² értéket. Legmagasabb terheléssel egyes fővárosi régiók esetében találkozunk: Brüsszel, Bécs, Prága és Berlin (36-44 ezer éjszaka közötti értékekkel), míg további három sziget-desztináció esetében (Málta, Balár-szigetek, Kanári-szigetek) úgyszintén magasnak mondható értéket látunk (13-32 ezerig). Végezetül a kilences mezőnyhöz tartozik még Hamburg és Mella is (Spanyolország), egyenként 11-19 ezer éjszaka/km² értékekkel.

Jeleznünk szükséges még azt is, hogy a számított turisztikai terhelés értékszámát nagyban befolyásolja a régiók viszonyítási alapul vett területe: a négy említett fővárosi régió egyenként kevesebb, mint 1.000 km² területen fekszik, míg a második leglátogatottabb EU-27 régió, a párizsi, Île-de-France földrajzi területe 12.000 km², – jóllehet turisztikai forgalmának

meghatározó része a 103 km² területű Párizsban csapódik le. („There were nine NUTS level 2 regions in the EU where tourism density in 2018 stood at more than 10 000 nights per km², as shown by the darkest shade in Map 10.3). The highest ratios were recorded in capital regions: Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest (43 435), Wien (38 178), Praha (36 793) and Berlin (36 636). Regional tourism density was also high in three island destinations that attract tourists year-round: Malta (32 068), Illes Balears (14 066) and Canarias (13 415). There were two other regions that recorded ratios of more than 10 000 nights spent per km²: Hamburg in Germany (19 183) and Ciudad Autónoma de Melilla in Spain (11 597). Note these density ratios are influenced by the administrative boundaries that delineate each region. For example, the four capital regions mentioned above each cover an area of less than 1.000 km². By contrast, the French capital region of Île-de-France – which is the second most frequented tourist destination in the EU – has an area of 12 000 km²; a high proportion of its visitors stay within the city boundaries of Paris (103 km²).”)

Map 10.3: Nights spent in tourist accommodation relative to total area, 2018
(nights spent in tourist accommodation per km², by NUTS 2 regions)

Note: Közép-Magyarország (HU1), Makroregion Województwo Mazowieckie (PL9) and Scotland (UKM), NUTS 1 regions. Ireland, Croatia and Lithuania: national data. EU-27 and Ireland: estimates. Île-de-France (FR10), Centre — Val de Loire (FRB0), Franche-Comté (FRC2), Basse-Normandie (FRD1), Nord-Pas de Calais (FRE1), Alsace (FRF1), Lorraine (FRF3), Poitou-Charentes (FRJ3), Auvergne (FRK1), Guadeloupe (FRY1), Martinique (FRY2), Guyane (FRY3) and Zürich (CH40): low reliability. Slovenia and Montenegro: 2017. Ireland, France, Łódźkie (PL71), Świętokrzyskie (PL72), Lubelskie (PL81), Podkarpackie (PL82), Podlaskie (PL84), Makroregion Województwo Mazowieckie (PL9), the United Kingdom, Iceland, Norway, Switzerland and Turkey: 2016.
Source: Eurostat (online data code: tour_occ_nln2)

**3. (10.3.) sz. térkép: Turisztikai terhelés, 2018
(vendégéjszaka/terület, NUTS2 régiók szintjén). Közl: i. m. p. 153.**

6. Néhány összegző gondolat

A fentiekben megpróbáltuk érzékeltetni az Eurostat idézett évkönyve segítségével az EU-27 tagországok turizmusának (koronavírus járványidőszak előtti, ún. „békeidőbeli”) nagyságrendjét, nem kitérve a pénzügyi/bevételi/egyenleg-vonatkozásokra, amelyek szerepe egyáltalán nem elhanyagolható (sőt: elsődleges szempontként jön számításba) a fogadó országok legtöbbje esetében. Itt jelezzük – bár ez eddig kiderülhetett a 27 tagországra való utalásból, – hogy Nagy-Britannia vendégforgalmi adatai nem szerepeltek az Eurostat hivatkozott évkönyvében. Tájékoztatásul annyit megjegyzünk: Nagy-Britannia nemzetközi beutazó forgalma 2016-ban, minden szállástípusra, – az OECD 2018. évi évkönyvéből vett adatok alapján – 278 millió vendégéjszaka volt (ebből szállodai 74 millió éjszaka), ehhez számítandó még a belföldi forgalom közel 380 millió éjszaka szálláshelyi teljesítménye. Az ország turisztikai egyenlege közel mínusz 17 milliárd angol font volt ekkoriban.

Tanulmányunk végén kísérletet teszünk arra, hogy néhány számítás segítségével érzékeltessük a 2018. évre jelzett (2019-ben azt meg is haladó) közel 3 milliárd vendégéjszaka uniós kereskedelmi szálláshelyi vendégforgalom egészének, vagy egy részének kieséséből fakadó feszültségeket. Kiindulási (viszonyítási) alapként beidézzük a hazai (magyar) kereskedelmi szálláshelyi vendégforgalmi és kapacitási adatokat, a turisztikai egyenleg és terhelés jelzőszámait: 2019-ben Magyarország ~350.000 kereskedelmi szállásférőhelyen, közel 100.000 kiadható szobával, (ebből 61 ezer szállodai szoba), 31,5 millió vendégéjszakát realizált, fele-fele belföldi/külföldi bontásban. A szálláshelyek realizált átlagára ~60 euró, a szállodáké ettől némileg több (~65 euró). Turisztikai egyenlegünk 4 milliárd euró volt ebben az évben, számított turisztikai terhelési mutatónk kerekén 339 éjszaka/km², az uniós átlag (656) bő fele.

Az EU-27 tagországaira vonatkozóan fentebb közölt, a nemzetközi beutazó turizmus 1,3 milliárdos, és a belföldi forgalom 1,5 milliárdos (2018) vendégéjszaka adataiból kiindulva, az alábbiakat tudjuk hozzávetőlegesen jelezni példaszámítás segítségével – egy drasztikus forgalomcsökkenés valószínűségére is figyelemmel:

A nemzetközi forgalom (vélelmezett) teljes éves kiesését feltételezve, példánkban alapul véve egy 100 szobás üzemméretű, 200 férőhelyes kereskedelmi szálláshelyet (szállodát), 70%-os éves szobakihasználtság, 50%-os férőhely-kihasználtság, és 100 eurós (bruttó) realizált átlagár feltételezése esetén (e paraméterek a magyarországi átlagokat erősen meghaladó értékek), a kieső 1,3 milliárd éjszaka nemzetközi forgalom uniós szinten megfelelne 35.616 db példabeli egység teljes éves vendégforgalmának. 35-36 ezer szállodai egység igen tekintélyes mennyiség, s vélhetően nagyjából egyformán részesednének ebből a városi, nagyvárosi és rurális területek, a korábban vendégforgalmi szerkezeti vonatkozásban elmondott jellemzőkkel.

1. A számított 35.616 db szálláshelyi egység ennek százszorosa, azaz: 3.561.644 db szobát reprezentál. E teljes szobakapacitás bekerülési értéke (nem túlzó számítás alapján) a jelzett paraméterek mentén közel 250 milliárd euró (249,3 milliárd) lenne.
2. Amennyiben banki hitel is terhelné ezeket a (nemzetközi forgalom kiesése által érintett) szálláshelyeket, úgy példánknál maradva: 50%-os feltételezett hitelarány esetén, ez mintegy 125 milliárd eurós fennálló hiteltartozást jelentene, éves szinten ~13,7 mil-

liárd eurós annuitás-fizetési kötelezettséggel (7%, 15 év esetén). Egy egységre vetítve ez az éves kötelezettség 384.281 euró/év lenne, ebből kamat: 245.000 euró. Jelezzük azt is, hogy 60%-os hitelarány esetén ez az annuitás 461.137 euróra emelkedne; 10 éves futamidő és változatlan (7%) kamatláb mentén pedig 498.321 euró/év lenne a számított annuitás.

3. A jelzett szállodai egység éves (számított és bruttó) bevételi kapacitása 4,26 millió euró lenne, (60%-os szobaárbevételi arány mellett), ez forintban igen tetemes összeg: 1,49 milliárd Ft. Tájékoztatásul közöljük, hogy egy átlagos üzemméretű (96 szobás) budapesti szálloda éves bruttó árbevétele nincs ennyi a 2020. év előtti időben (~1 milliárd Ft).
4. Továbbmenve számításunkban: egy meglehetősen magas, 10%-os feltételezett adózás előtti eredményhányad mellett (hangsúlyosan jelezzük: itt most nem a bruttó üzemi eredményről – GOP% – van szó), ~426 ezer euró bruttó eredmény „jutna” egy szállodai egységre. A 10%-os bruttó (adózás előtti) eredmény szint igen magasnak számítana a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ág esetében, hiszen az Európai Unió kimutatása szerint a 2012-2016-os időszakban az ágazat összesített bruttó üzemi eredmény szintje (GOP%) átlagosan 12-13%. Ezen belül néhány kiemelten fontos turisztikai fogadóország esetében ettől jelentősen alacsonyabb (és esetleg tendenciájában is romló) értéket találunk (Franciaország, Görögország, ld. 3. sz. mellékletben). Mindazonáltal, a 12-13%-os átlagos uniós ágazati GOP% igen messze van az elfogadható értéktől, s egyértelműen jelzi az ágazat versenyképességi, termelékenységi problémáit is. (A magyarországi helyzet az átlaghoz képest még kedvezőtlenebb, a GOP% = 4-8% ebben az időszakban.)
5. Az uniós szintű alacsony GOP%-mutató arra is enged következtetni, hogy a rendszerben magas arányú a példánkban említetthez képest jóval kisebb üzemméretű, valamint a szükségestől elmaradó árbevételi kapacitású és kihasználtsági jellemzőkkel működő szálláshely/szálloda, – nem taglalva itt most a vendéglátó alágazati ágazati értékképzésen belüli szerepét és annak arányát, ami viszont a szálláshelyi körhöz képest jóval jelentékenyebbnek mondható. Példánk esetében ugyanis (100 szobás üzemméret, 100 eurós realizált átlagár, 70%-os szobakihasználtság) az elvégzett próbaszámítások eredményei arra utalnak, hogy az Unió irányadó számviteli szabályai (és nem a szállodai üzemgazdaságban alkalmazott számvitel) szerint számított bruttó üzemi eredmény (= „ágazati bruttó hozzáadott érték – élőmunka költségei”) távolról sem lenne 12-13%. Ez az alacsony érték csak jóval alacsonyabb átlagár (~40 euró) és/vagy jóval alacsonyabb kihasználtsági szint esetén állna elő a jelzett esetben, ami masszívan veszteséges működést is jelentene egyben.
6. Az uniós számbavétel szerint számított alacsony ágazati GOP-szint (%) ténye még azért is hangsúlyozandó, mert ebből a 12-13%-os (országokonként ettől jelentősen el is térő) bruttó üzemi eredmény-tartalomból kellene még kigazdálkodni a hitel kamatrészét (ami önmagában a példabeli kalkulált nettó árbevételnek 7%-ára rugó összeg), a kamaton kívüli pénzügyi jellegű költségeket (biztosítás, amortizáció, helyi adó – újabb 8-10%), továbbá az élőmunkán felüli működési költségeket, amelyek szintén kiteszik a nettó árbevétel arányában annak minimálisan ötödét (20%). E tételek összeadva és nullszaldós bruttó (adózás előtti) eredményt tételezve is minimálisan 35-40%-os GOP-szint elérését tennék szükségessé.
7. Látható mindebből, hogy az európai turizmus fő fogadó országai esetében nem kevés feszültség rejlik az ágazat (I szektor) működése mögött, még normálisnak mondható „békeidőkben” is. Franciaország ágazati GOP%-mutatója 2016-ban 7,5%, Görögorszá-

g^é 1,2%, Horvátorszá^gé 22,9%, Spanyolorszá^gé 12,5%, Portugáliáé 16%, Olaszorszá^gé 14,3%, Bulgáriáé pedig 15,4%. Még a legmagasabb horvátorszá^gi érték is kisebb annál, mint amit előbb minimális követelményként fogalmaztunk meg.

8. Előzőekből – szigorúan szakmai/logikai és nem érzelmi – alapon az is egyértelműen következik, hogy egy nagymérvű forgalomcsökkenés bekövetkezte nélkül is pengeélen táncol(t) az ágazat pénzügyi fenntartható működése az Unióban, – már amennyiben szakmailag zárt gondolati-pénzügyi modellünk és annak kiinduló feltételezései helytállónak tűnnek.
9. Tájékoztatásul még azt is jelezzük, érzékeltetve a helyzet komolyságát, hogy a példában jelzett 100 eurós átlagár el nem érése (pl. ADR= 80 euró) és a szobakihasználtság csökkenése esetén (occ%= 60%-ra), a teljes éves bruttó árbevételi kapacitás (egy szálláshelyi egységre) 2,92 milliárd euróra csökkenne, a fenti 4,26 milliárd euró helyett (mínusz 1,34 milliárd euró). Ebből kellene kigazdálkodni a működési költségeket, a kamatokat és a fennálló hiteltartozás esedékes tőketörlesztő részét is.
10. A korábban bemutatott uniós vendégforgalmi területi elemzésből kiderül, hogy az itt vázlatosan bemutatott, s pénzügyi szempontból erősen kockázatos (al)ágazati helyzet átlag feletti mértékben sújtja/sújthatja a dél-európai turisztikai fogadóterületeket, régiókat, de távolról sem csak őket. Ezek az országok (turizmustól függetlenül is) sérülékeny gazdasággal, és évtizednyi idő óta fennálló, halmozottan masszívan deficités folyó fizetési mérleggel bírnak; következésképpen: minden egyes euróra szükségük van gazdaságuk talpon maradásához. A tenger melléki (és tegyük hozzá: hegyvidéki) turisztikai fogadóterületek gazdasági, társadalmi, ágazati foglalkoztatási képe amúgy is átlag felett sérülékeny, amennyiben a tömeges vendégfogadásra való berendezkedés a helyi/területi gazdaság hagyományos szegmenseit háttérbe szorította, így külső (területen kívüli) keresleti és konjunkturális hatásoknak erősen kiszolgáltatott helyi gazdasági szerkezetet hozva létre. E frekvenciát fogadóterületek turizmusgazdaságában érdekelt köröknek semmi, de semmi szükségük nincs arra, hogy a gazdaság helyi pillére meginogjon, esetleg pénzügyileg ellehetetlenüljön.
11. Az előzőekben vázolt, a nemzetközi turizmus „lefagyására” modellezett képhez hozzá kell adni a (nemzetközínél nagyobb volument képviselő) belföldi turizmus mérséklődéséből fakadó nemkívánatos helyzetet, és annak üzemi/területi szintű negatív gazdasági következményeit.
12. A nemzetközi turizmushoz fűzött nemzetgazdasági (pénzügyi) érdekeket jól tükrözi az OECD 2018. évi évkönyvének xls táblázatos mellékleteiből megszerkesztett kimutatás, amely a 1. és 2. sz. mellékleti táblákban látható, 17 országot véve alapul. Az adatokat euróban közlő országok esetében, az elmúlt évtizedre éves szinten és összesítve: 160-180 milliárd euró nemzetközi turisztikai kiadásról van szó, s ennek jelentékeny hányada a dél-európai régiókban/országokban csapódott le.
13. Tanulságos az adatokat nem-euróban közlő országok (fizetési mérleget terhelő) turisztikai kiadásainak tanulmányozása is, különös figyelemmel az 1. sz. mellékleti táblában fellelhető „turisztikai egyenleg/balance” tételek nagyságára és azok időbeli alakulására.
14. Az 1. sz. mellékleti tábla „night in all types of accommodation” című sora a nemzetközi beutazó forgalom teljes vendégéjszaka adatát tartalmazza (ezerben). Néhány ország esetében igen-igen robusztus értékeket láthatunk itt, Európán kívül is: Ausztria (103 milliárd), Franciaország (562 milliárd), Görögország (193 milliárd), Olaszország (346 milliárd), Spanyolország (593 milliárd) és Nagy-Britannia (278 milliárd) értékei együttesen ~2,1 milliárd éjszakát tesznek ki, s ehhez még hozzáadandó a belföldi turizmus teljesítménye.

Figyelemre érdemes az USA vonatkozó adata is: 560-570 millió nemzetközi éjszakázás a svájci hasonló értéket közel harmincszorosan haladja meg.

15. Magyarország turisztikai teljesítménye az előbb taglalt országokéhoz, sőt azok egyes NUTS2 régióinak teljesítményéhez képest, – s ezt reálisan, elfogulatlanul kell szemlél-nünk, – erősen mérsékelt. Az Európai Unió szintjén részesedésünk (31 millió kereskedelmi szálláshelyi éjszaka) ~1% körüli, átlagos turisztikai terhelésünk fele az uniós átlagnak. Az itteni beutazó turizmus (külföldi látogatói költségek) pénzügyi vonzata azonban nagy jelentőséggel bír fizetési mérlegünkben, s az adatokat böngészve igen-csak furcsa, hogy a 2019. évi magyar turisztikai egyenleg (~4 milliárd euró) formálisan bő kétszer akkora, mint a néhány évvel ezelőtti francia egyenleg, amely utóbbi néhány év alatt ~11 milliárd euróról (2013) csökkent 2 milliárd alá (2016). A korlátos időbeli összehasonlíthatóság tényét jelezzük ugyan, de az elmondottakat a hazaihoz képest hozzávetőleg 40-szeres beutazó forgalmi volumen mellett kell, értékeljük az európai turizmus egyik fő fogadó országa esetében.
16. A magyarországi szálláshelyi, vendéglátó (I) ágazat pénzügyi helyzetével több közelmúltbeli elemzésemben is foglalkoztam. Az ott leírtakat nem elismételve, jelzem, hogy – csődkockázati számításokkal alátámaszthatóan, – a 2020. év folyamányaként az ágazat mintegy 20 ezer társas vállalkozása igen-igen nehéz pénzügyi helyzetbe került, amiből a kilábalás masszív és tartós állami segítség nélkül nem lesz elképzelhető. A közeli jövőben kétségkívül eldőlj majd az, hogy – a hangzatos szólamokon felül, – ide-haza valójában stratégiai ágazatnak számít-e a „szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás” nemzetgazdasági ág, avagy az ágazat szereplőinek egy jó része befejezni kényszerül eddigi tevékenységét. Ehhez még csak azt teszem hozzá, mértéktartó becslésem alapján: piaci (és teljes) kibocsátási alapon számolva, csak a turizmusgazdaság teljesítményének zsugorodása következtében, 2020-ban 3,5- 4%-kal csökkent a magyar gazdaság egészének teljesítménye.
17. Semmi okom nincs feltételezni azt, ismervé valamelyest az EU gazdaságszerkezeti jellemzőit is, hogy a hazai teljes forgalmi szint ~100-szorosát produkáló uniós kereskedelmi szálláshelyi vendégforgalom (közel 3 milliárd vendégéjszakával) a magyarországitól gyökeresen eltérő pénzügyi helyzetben lehetne, ill. találná magát a 2020. év elteltével. A mostani nagy és beszédes (meglehetősen zavarodottságról árulkodó) csönd arra enged következtetni (távrolról sem csak turisztikai vetületben), hogy az érintett tagországok, és e tagországok még inkább érintett „testközeli” idegenforgalmi régiói kezdenek valóban tudatára ébredni a baj nagyságának: előbb-utóbb vége a banki fizetési moratóriumoknak, elfogy a közösségi (EU-s, országos és regionális) pénz a bértámogató programokra; mialatt folyamatosan érkeznek, a hibernált működés dacára is, a fizetendő számlák, – s idővel érkeznek a banki fizetési felszólítások is. Mindeközben az érintett érdekelti felek egyre feszültebbek és idegesebbek is lesznek.
18. A Thomas Cook Group 2019. évi zajos csődjének esete világosan értésünkre adta, hogy még évi közel tízmilliárd fontos árbevételi kapacitású, éves szinten 22 millió fős nemzetközi utasforgalmat bonyolító giga-vállalatcsoport is kerülhet olyan nehéz pénzügyi helyzetbe, – ráadásul „békeidőben”, koronavírustól mentes körülmények között, – amelyben a pénzügyi nehézségekből való kilábalás esélye nagyon csekélynek volt mondható.

Mellékletek

Nemzetközi beutazó forgalom							
ország	megnevezés	pénzn	Adatok				
			Összeg / 2012	Összeg / 2013	Összeg / 2014	Összeg / 2015	Összeg / 2016
AT	balance	EUR	6 885	7 500	7 527	8 216	8 848
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	95 052	96 874	96 233	98 824	102 863
	Total international receipts	EUR	16 661	17 127	17 447	18 353	18 984
BULG	balance	EUR	2 592	2 722	2 709	2 031	2 292
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	13 451	14 370	14 078	13 352	16 151
	Total international receipts	EUR	4 043	4 419	4 494	3 574	3 653
CRO	balance	USD	8 056	8 799	9 159	8 210	8 649
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	57 522	59 680	61 324	65 863	72 193
	Total international receipts	USD	9 020	9 721	10 020	8 981	9 593
CZ	balance	CZK	58 376	47 073	35 062	29 077	33 963
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	21 794	22 145	22 110	23 287	24 268
	Total international receipts	CZK	160 028	152 505	158 164	166 247	154 180
FRA	balance	EUR	#ERTEK!	10 803	7 092	6 759	1 837
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	560 817	586 682	571 651	577 211	561 886
	Total international receipts	EUR	0	49 822	50 522	48 706	38 301
Germany	balance	EUR	-34 963	-37 817	-38 218	-38 458	-39 466
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	68 828	71 919	75 577	79 672	80 788
	Total international receipts	EUR	40 259	41 657	42 140	42 736	33 818
GREECE	balance	EUR	9 061	10 331	11 638	12 377	11 201
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	142 417	162 918	186 927	188 012	193 419
	Total international receipts	EUR	11 293	13 168	14 652	15 569	13 207
HUN	balance	HUF	831 854	927 749	1 111 665	1 251 501	982 780
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	11 392	11 983	12 351	12 962	13 802
	Total international receipts	HUF	1 385 421	1 493 256	1 741 464	1 941 282	1 591 365
ITA	balance	EUR	11 543	12 755	12 528	13 544	14 381
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	321 918	317 963	322 696	331 997	345 837
	Total international receipts	EUR	33 677	34 840	35 964	37 437	36 716
POL	balance	PLN	7 241	7 969	9 364	9 541	11 807
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	11 877	12 471	12 992	13 758	15 579
	Total international receipts	PLN	38 798	39 359	40 685	42 770	43 218
PORT	balance	EUR	5 660	6 130	7 076	7 839	8 831
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	27 257	29 360	32 095	32 760	36 520
	Total international receipts	EUR	11 396	12 210	13 362	14 268	12 680
Sloven	balance	EUR	1 292	1 370	1 354	1 485	1 498
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	5 777	5 962	6 090	6 614	7 342
	Total international receipts	EUR	2 138	2 185	2 218	2 433	2 346
SPAIN	balance	EUR	#ERTEK!	34 804	35 438	35 239	36 269
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	511 424	542 631	575 795	597 319	593 417
	Total international receipts	EUR	0	47 164	49 010	50 893	54 516
SWISS	balance	CHF	1 508	1 168	1 349	833	366
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	19 076	19 735	19 907	19 576	19 288
	Total international receipts	CHF	18 393	18 871	19 603	18 880	18 915
TURK	balance	USD	21 251	23 180	24 480	21 248	13 960
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	90 822	89 594	97 581	96 400	65 793
	Total international receipts	USD	31 566	36 192	38 766	35 451	26 695
UK	balance	GBP	-15 434	-12 996	-11 501	-12 281	-16 745
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	230 149	245 412	264 367	272 941	278 057
	Total international receipts	GBP	29 865	34 025	35 803	39 704	40 925
USA	balance	USD	71 093	88 348	95 431	97 177	83 894
	Nights in all types of accommodation	ezer éj	429 085	470 907	516 109	570 547	565 421
	Total international receipts	USD	200 996	218 497	235 989	247 394	244 710

1. M. tábla: A nemzetközi beutazó vendégforgalom főbb adatai, 2012-2016 (17 ország).

Forrás: OECD évkönyv-2018 xls melléklet alapján saját szerkesztés.

